

შინაური საკმეხები

№ 33

სოფელ-კვირული გაზეთი

ფასი ერთი შაური
წლიური ფასი სამი მან.
წელიწადი მეოთხე.

კვირა, 16 ოქტომბერი 1911 წელი

ყოველ-კვირულ გაზეთ

შინაური საკმეხები

თავდასაცავის შესახებ № 17. და თბილისში გამოქვეყნდნ სომხის ბასარში, სიმონიანდის შუშის მღაზიაში. გამოცე ყოველ თვეში ოთხი ნომერი, ბბ. ხელის მომწერლებს ეთხოვთ გაზეთის ფასი მთელი წლის ერთად გამოგზავნონ.

წლიური ფასი: 3 მანეთი. მისიდან წლის ბოლომდის ნახ. წლით: 2 მანეთი. და 10 შაური. ადრესი: ქუთაისი: „შინაური საკმეხების“ რედაქცია.

შინაურნი: 1) დაკარგული დიდება; 2) კიდევ სამღვდელთების ჯამაგირების შესახებ; 3) კვირიდამ-კვირამდე; 4) მცირე განმარტება—მღ. სევ. კეკელიძისა; 5) კრიტიკული შენიშვნები—ხომელისა; 6) სიტყვა არქიმანდრიტი ნესტორისა; 7) Laudans eum opera ejus; 8) ბერის დღიურიდან—ალექსი ბერისა; 9) იგავი (რუსულით)—მღ. იოანე ლუკიანოვისა.

დაკარგული დიდება.

ივერიის ღვთისმშობლის ხატი მოსკოვში.

მოსკოვის ივერიის ღვთისმშობლის ხატი, რომელიც ასე პატივცემულია მთელ რუსეთში და განსაკუთრებით მოსკოვში, არის პირი ათონის კარიბჭის ღვთისმშობლის ხატისა, რომელზედაც ლაპარაკი გვქონდა „შინაური საკმეხების“ № 31-ში. მისი გადმოღების ამბავს ასე მოგვითხრობს ათონის ივერიის მონასტრის წინამძღვარის არქიმანდრიტის პახომის გრამატა, რომელიც მან და მასთან ერთად 360 მოღვაწემ გაუგზავნა რუსეთის მეფეს ალექსი მიხეილის ძეს: „როცა ხატის დაწერა განვიძრახეთ, შევკრიბეთ მთელი მონასტრის 360 ძმანი და გადვიხადეთ დიდი პარაკლისი ღამისთევით საღამოდან დღიამდი, და ვაკურთხეთ წყალი წმ. ნაწილებით, და ამ წმიდა წყლით გავბანეთ ყოველსა და წმინდასა, და მარტვირების, ღვთისმშობლისა, სახელმწიფო რესპუბლიკის, ბიზანტიისა“



შემდეგ ამ წყაფში გავბანეთ ფიცარი კვიპაროსისა, რომელზედაც უნდა გადაგველო წმიდა ხატი. შემდეგ შევასრულეთ წმიდა და დიდებული წირვა და წმიდა იგი წყალი და ნაწილები გადავეცით ღირს მღვდელმონაზონს და სულიერ მამას იავნელეკ რომანოვს, რომ მას წმიდა წყლითა და ნაწილებით შევხავებო მთელი ოხრა და საღებავი და ისე დაეწერა ხატი. ხატის დროს მხოლოდ შაბათ-კვირათბით მიიღებდა ხოლმე საქმელს და დიდი მაცადინეობით და მღვიძარებით აღასრულა იგი. სანამ ხატს დაასრულებდა მე ჩემი ძმებითურთ კვირაში ორჯერ ვიხდიდი დიდ პარაკლისს ღამის თევით და ყოველ დღე ვასრულებდით საღეთო ლიტურდიას. შემდეგ ამისა ვინძი ძმებისაგან ავირჩიე სამი ბერი: ეკლესიარხი და მეუღაბნოე კორნელი, რომელსაც უყვარს საღეთო მყუდროება და სცხოვრობს უღაბნოე ნეტარ გაბრიელის მთაზე, რომელმაც მიიღო წმიდა ხატი ღვთისმშობლისა ზღვიდგან; ეს მეუღაბნოე მხოლოდ შაბათ-კვირას იხმევს საქმელს მსგავსად ნეტარისა გაბრიელისა; ნამეტანი მარხულობისაგან იგი მეტად დასუსტდა და არ ძალუძს ამ სიშორეზე მოგზაურობა, მაგრამ მაინც მიდის, მინდობილი ყოველად წმიდა ღვთისმშობლის ხატის მფარველობაზე, შეწვევითა ღვთისათა და ლოცვითა ყოველად წმიდისა ღვთისმშობელისათა; და მასთან (ვგზავნი) ბერს ეგნატეს და იეროდიაკონს დამაკინეს და ამათ ვატან ღვთისმშობლის ახალ ხატს. ეს ხატი არაფრით არ განირჩევა პირველისაგან, არც სიგრძით, არც სიგანით, არც სახით, ერთი სიტყვით ისეთივეა, როგორც ძველი“.

ეს ხატი წამოასვენეს ხსენებულმა ბერებმა 1648 წ- იენისის 15 რიცხვს და მოასვენეს მოსკოვში იმავე წლის ოქტომბრის თვეში. ნაცვლად ამ დიდი საჩუქრისა, მეფემ ნება მისცა ივერიის ათონის მონასტერს ყოველ ათ წელიწადში ერთხელ ნებაყოფლობითი შეწირულება შეეგროვებია მთელ რუსეთში მონასტრის სასარგებლოთ. ეხლა ამ უფლებით, როგორც ვიცით, ბერძნები სარგებლობენ, რომლებიც ეპატრონებიან დღეს ამ ივერიის დიდებასაც.

დიდი პატივითა და კრძალულობითა ნება უკრობა მართლმადიდებელი რუსეთის და განსაკუთრებით მოსკოვი ხსენებულ ხატს. ამბობენ ბევრი სასწაულიც ხდება მისგანო. თითოეულ მოსკოველ რუსს დიდ ბედნიერებათ მიაჩნია ამ ხატის შინ მოსვენება და მის წინაშე პარაკლისის გადახდა. მსურველი ერთი წლის წინეთ მაინც უნდა ჩაეწეროს, რომ ეღირსოს ხატის თავის სახლში მოსვენებას. სადაც კი გაივლის ამ ხატით ეტლი, გამგლეღ-გამომგლეღი მოწიწებით ქუდს იხდის და პირქვე ემხოზა. პარაკლისის შემდეგ ბევრი ასობით და ათას მანეთობით სწირავენ ხატს. ნამეტანი ბევრი მსურველებისა გამო ხატი თითქმის სულ მოგზაურობაშია და გადადის ოჯახიდან ოჯახში.

რა ბედნიერი ვიქნებოდნი მე პირადათ, რომ ამის ნახეარ პატივისცემას ვხედავდე ჩვენში ივერიის კარიბჭის ღვთისმშობლის მიმართ! მაგრამ გაპქრა ჩვენში სული სარწმუნოებისა და წმიდანთა პატივისცემისა, აღარ გვიდვივის გულში მამა-პაპური სიყვარული ღვთისმშობლისა, აღარ ემხოზიან მისი ხატის წინაშე ასობით ჩვენი მოღვაწენი; ათ წელიწადში ერთხელ თუ ვინმეს აღეძვრის სურვილი კარიბჭის ღვთისმშობლის მფარველობის ქვეშ შევრდომისა და წმ. ათონზე მოღვაწეობისა. იქ, სადაც ერის წარჩინებულნი, მეფენი, მხედარნი და მხედართმთავარნი, უარყოფენი ქვეყნიური დიდებისა და პატივისა, მოღვაწეობდენ, სად ლოცვას და მარხვა-მოთმინებას ერთმანეთს ეჯობებოდენ ჩვენი მძლეთა მძლენი წინაპარნი, იქ, იმ ადგილზე, ეხლა მხოლოდ ორმოციოდე უბრალო ხალხის შვილებილა დარჩენილან, რომელთა ღვაწლსა და ყოფა ცხოვრებას ვერ იცნობს აუარებელი უმეტესობა ჩვენი ქართველობისა.

შემდეგი იქნება.

კიდევ სამღვდელოების ჯამაგირების შესახებ.

„გაზ. კაპეიკაში“, საიდგანაც უმთავრესად მოეყინა ქვეყანას ცნობა სამღვდელოების ჯამაგირით უზრუნველ ყოფაზე, სიტყვა-



სიტყვით ასეა ნათქვამი: „თანახმად სახელმწიფო ხათათბიროს სურვილისა შესახებ ქალაქის და სოფლის მართლმადიდებელ სამღვდლოების მატერიალურ უზრუნველყოფისა, სინოდის მიერ არჩეულ იქმნა განსაკუთრებული საბჭო, რომელმაც ახლა ხან დაასრულა თავის მუშაობა ამ საქმის შესახებ. საბჭომ საჭიროდ სცნო სამღვდლოების უზრუნველყოფის ნორმათ მიღებულ იქმნეს არა ჯამაგირი რომელიმე განსაზღვრულ წყაროდგან, არამედ ყველა საშვალეობა ერთათ, რაც საკმარისია, რომ არა ღარიბულად იცხოვროს ცოლშვილიანმა კაცმა. და რომელიც შესაძლებელია შემოვიდეს სხვადასხვა წყაროდან. ასეთ უმცირეს ნორმათ საბჭომ სცნო მღვდლისათვის 1200 მანეთი, დიაკონისთვის 800 და მედავითნისთვის 400. უმაღლეს სწავლა დამთავრებულ მღვდელთათვის ასეთ ნორმათ მიიღო 1500 მანეთი. საბჭომ სურვილი გამოსთქვა, რომ პენსიაც გადიდებულ იქმნას და უდრიდეს ნორმალურ სარჩოს ნახევარს. რაც შეეხება განათლების ცენზს, საბჭომ საჭიროთ სცნო სამღვდლო კანდიდატებს მოეთხოვოს საშუალო სასწავლებლის კურსის გავლა, სადიაკნო კანდიდატებს—საეკლესიო სამასწავლებლო შკოლის და სამედავითნო კანდიდატებს სასულიერო სასწავლებლის ან მეორე კლასიან სამრევლო შკოლების კურსის გავლა. საბჭომ სასურველათ სცნო აგრეთვე, რომ სამღვდლოება ასრულებდეს საიდუმლოებას და ქრისტიანთათვის სავალდებულო მღვდელმოქმედებას უსასყიდლოდ“.

აი სიტყვა სიტყვით ის, რაც ითქვა სამღვდლოების უზრუნველყოფის შესახებ. აქ არც ჯამაგირებზეა ლაპარაკი, რომ კარგათ დაუკვირდეთ საქმეს. აქ მხოლოდ ცხოვრებისთვის საკმარის საშვალეობაზეა ლაპარაკი, მიუხედავად იმისა, თუ საიდან შემოვა ეს საშვალეობა—პირდაპირ ხალხიდან, თუ ხაზინიდან, ან სხვა რამე წყაროიდან. აქ შესაძლებელია რამოდენიმე ნაწილი, მაგ. ვთქვათ, ის რაც დღეს ჯამაგირის სახით ეძლევა კრებულს, ხაზინამ იტვირთოს, დანარჩენი კი ხალხს გადაახდევინოს, რაც მოსალოდნელია, უფრო გამწვავებს ისედაც გამწვავებულ

დამოკიდებულებას მღვდლებსა და მრევლის შორის. ჩვენი სურვილია განსაზღვრული ჯამაგირი, რომ მღვდელი ხელს არ იშვერდეს მრევლისკენ, რომ იგი არ ყიდდეს, არ ვაჭრობდეს თავის თანამდებობით. ასეთი კი არაფერია ზემო მოყვანილ ცნობაში.

კიდევ ვიმეორებთ: ჩვენ ადგილობრივ გაზეთებს ცუდათა აქვთ ეს ცნობა მოყვანილი და ურიგო არ იქნება ხელახლა სისწორით გადასცემდენ მკითხველებს, რადგან, როგორც ვთქვით,*) ასეთი ცრუ ცნობები ბევრ უსიამოვნობას დაბადებენ საზოგადოებაში.

კვირიდამ-კვირამდე.

ყოვლად სამღვდლო გიორგი ხელახლა გაემგზავრა ოკრიბის საბოლოოჩინოში სარევიზიოთ, მოიარა იგი და 13 ოკტომბერს დაბრუნდა ქუთაისში. ურიგო არ იქნებოდა მხლებელ მღვდელს აეწერა მისი მეუფების მოგზაურობა და გადმოეცა რედაქციისათვის.

როგორც გვარწმუნებენ, საეკლესიო შკოლების მეთვალყურის ადგილზე იმერეთში ინიშნება თფილისელი რუსი, რომელსაც უნივერსიტეტი შეუსრულებია და რომელიც დღეს სახალხო მატარებლების კონტროლის თანამდებობას ასრულებს.

სამინისტრო შკოლების დირექტორად ქუთაისის გუბერნიაში დანიშნა ტამბოვის ეპარქიის საეკლესიო შკოლების მეთვალყურე ბ. კრუპსკი, ხოლო მის თანაშემწეთ პირველ რაიონში ბ. კარპოვი, ორივეს აკადემია აქვთ დამთავრებული, ორივე ჩამოვიდენ და უკვე შეუდგენ თავიანთ სამსახურს.

მისი მეუფების ცირკულიარის ძალით იმერეთის ეპარქიის ბლაღოჩინებმა უნდა წარმოადგინონ თითოეული ეკლესიიდან 1 მან. და 62 კ. სასულიერო სასწავლებლის შესაკეთებლათ, თანახმით 52 დეპუტატთა კრების დადგენილებისა. თითოეული საბლაღოჩინოდან წარმოსადგენი თანხა უნდა განაწილებულ იქმ-

*) იხ. „შინ. საქ.“ № 32.



ნეს ეკლესიებზე მათი შეძლების მიხედვით.

მეორე ცირკულიარი ავალებს ბლადოჩინებს წარმოადგინონ ხაზინაში არა უგვიანეს ამა ოკტომბრის დამლევისა თათო მანეთი შესავალ-გასავლის წიგნების შესაძენათ.

იმერეთის ეპარქიალური კანცელარია ატყობინებს ბლადოჩინებს რომ მისმა მეუღებამ ნება დართო 52 კრების დადგენილებას, რომლის ძალით საკითხი მღვდლის თად. შვანგიოაძის ქვრივ-ობლების შემწეობის აღმოსენის შესახებ განხილულ უნდა იქმნას საბლადოჩინო სამღვდლოების კრებებზე.

იმედია სამღვდლოება ყურადღებას მიაქცევს ხსენებულ ქვრივ-ობლების უმწეო მდგომარეობას და თან დაუფიქრდება თავის მდგომარეობასაც და იზრუნებს შექმნას სათანადო დაწესებულება მსგავს შემთხვევაში დასახმარებლათ.

როგორც გადმოგვცეს, გურია-სამეგრელოს სამღვდლოების კრებამ საჭიროთ სცნო გაზეთ „შინაური საქმეების“ სავალდესულოთ გამოწერა ყველა ეკლესიის კრებულისათვის. თუ ეს მართალია, საჭირო იყო ეცნობებიათ ბლადოჩინებისათვის, რომ შესაფერი ზომები მიეღოთ. დღეს გურია-სამეგრელოს ეპარქიიდგან გაზეთს მხოლოდ ბლადოჩინები იოანე კეჩემაძე (13 ცალს), თეოფანე კალანდარაშვილი (10 ცალს), დეკ. კ. გაწერელია (10 ც.) და დეკ. გ. ბერიძე (13 ც.) იწერენ, და კიდევ ორი თუ სამი მღვდელი. შეიძლება ეს თვით გაზეთის უვარგისობის ბრალი იყოს, მაგრამ რომ არც სხვა ჟურნალ-გაზეთებს ეტანებიან ხსენებული ეპარქიის მამები? ამ დროში და სამღვდლოება არაფერს კითხულობდეს, პირდაპირი დანაშაულობაა და თავის თანამდებობის საცინლად აგდება!



მ ც ი რ ე ბ ა ნ მ ა რ ტ ე ბ ა .

„სახ. გაზეთის“ 358 ნომერში დასტამბული იყო ქვაშ. მთ. ნ. ოქრომქედლიშვი-

ლის წერილი „ქართული ლექსიკონის გამოცემა“ სადაც სხვათა შორის შემდეგი სიტყვები იწერებოდა: „ზენს სამღვდლოებას საეკლესიო, მუდამ სახმარი, წიგნებიც ვერ დაუბეჭდია და უწმიდესი სინოდი „სამადლოთ“ გვიბეჭდავს და ჩვენ მეორედ ლექსიკონის დამბეჭდავი ვართ?“ და სხ. ვერ გავიგეთ მარტო ქართველ სამღვდლოებას ავალებს მ. ოქრომქედლიშვილი ლექსიკონის გამოცემას თუ მთელ ქართველ საზოგადოებას. მაგრამ დავანებოთ ამას თავი. საქმე იმაშია, რომ უწ. სინოდი თურმე „სამადლოთ“ უბეჭდავს ქართველ სამღვდლოებას საეკლესიო წიგნებს. არ ვცით ავტორს გაუგებრობით მოუვიდა ამის თქმა, თუ განგებ ხუჭავს სინამდვილეზე თვალებს. აღამიანა „სამადლოთ“ მაშინ მოქმედობს და აკეთებს რამეს, როცა მოპირდაპირისაგან არც მიუღია რა და არც ღებულობს და ისე მადლისთვის, როგორც სოფლათ იტყვიან, სულის საოხათ სჩადის ამა თუ იმ კეთილ საქმეს. ვნახოთ, ამართლებს თუ არა უწ. სინოდის მოქმედება ამ ღებულებებს და ჩაითვლება თუ არა სინოდის მიერ წიგნების ბეჭდვა „სამადლოთ“ და ნაცვლად მისა მიუღია თუ არა უწ. სინოდს ჩვენი სამღვდლოებისაგან რამე. როდის იყო, რომ უწ. სინოდი ვისმესთვის და განსაკუთრებით კი ქართველ სამღვდლოებისთვის რაიმეს „სამადლოთ“ შვებოდა და წიგნების ბეჭდვის მხრიავაც რომ არ ჩაითვლება აგეთათ მისი (სინ.) მოქმედება, ამას დავინახავთ შემდეგი ცნობებიდან. ამ საკითხის განმარტება მით უფრო საჭიროა, რომ მკითხველი საზოგადოება მ. ოქრომქედლიშვილის სიტყვებმა შეცთობაში არ შეიყვანონ.

დავიწყოთ იქიდან, რომ უწ. სინოდი საქართველოს ეკლესიის შესანახათ ყოველ წლიურათ ხარჯავს 809,808 მ. და 48 კ. ეს თანხა ისე ნაწილდება: 1) სინოდალური კანტორის, ექსარხოლის კანცელარიის, საკრებულო ტაძრების, მონასტრების და სასწავლებლებისთვის ქართლ-კახეთის ეპარქიაში იხარჯება 144,348 მ. და 89 კ.; ამავე ეპარქიის სამღვდლოების შესანახად 167,752 მ. და 52 კ.



2) იმერეთის ეპარქიაში კანცელარიისთვის, სასწავლებლებისთვის, საკრებულო ტაძრისთვის და მონასტრებისთვის იხარჯება 34,952 მ. და 25 კ.; სამღვდელოების შესანახად 157,747 მ. და 64 კ. 3) იმავე საგნებისთვის გურია-სამეგრელოს ეპარქიაში 29,300 მ. და 98 კ. და სამღვდელოებისთვის 138,866 მ. და 82 კ. 4) სოხუმის ეპარქიაში იმავე საქიროებისათვის 12,474 მ. და 40 კ. და სამღვდელოების შესანახად 24,995 მ. და 50 კ. 5) ქრისტაანობის აღმადგენელ საზოგადოებისთვის 100,000 მ. და სრულიად 809,808 მ. და 48 კ.*) ეპარქიებზედ ეს თანხა ასე ნაწილდება, მაგრამ უნდა მივიღოთ მხედველობაში, რომ საქსარხო-სოში მრავალი წმიდა რუსის სამრევლოებია და წმიდა ქართულ სამრევლოებს დიდი იქნება, ძალიან დიდი 400 ათასი მანეთიც თუ ხვდა. საეგზარხო-სოში არის სულ 2055 სამრევლო და მათში საშუალო ნორმალურ წლიურ ჯამაგირებს არ ღებულობდა 1910 წელს 150 სამრევლო***) აი ეს არის მთელი ხარჯი რასაც უწმიდესი სინოდი ეწევა საქართველოს ეკლესიის შესანახათ. ეხლა კი ვნახოთ თუ რა მიიღო უწ. სინოდმა საქართველოს ეკლესიიდან, ნაღდი ფული იყო ის თუ მამული და მიიღო კი ასეთები თუ არა?!

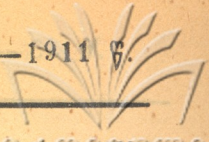
საქართველოს ეკლესიის მთელი თანხა, რომელიც უწმ. სინოდის განკარგულებაშია 1905 წელს უდრიდა 257,759 მ. და 80 კ. რაც იძლეოდა ყოველწლიურად 9,792 მ. და 20 კ. სარგებელს***) ეს ნაღდი ფულად ამას გარდა 1852 წ. 5 გიორგ. უმაღლესის ბრძანებით სინოდისადმი ქართლ-კახეთის საეკლესიო მამულები შეირაცხა სახელმწიფოთ და მის ნაცვლად დაადგინეს ეძლიათ სამღვდელოებისათვის ყოველწლიურათ 76 ათასი მანეთი,

*) ა. ნატროვი. Средства содержания грузинской автокефальной церкви.
 **) Прибавление къ церковнымъ вѣдомостямъ за 1910 г. № 40.
 ***) ა. ნატროვი. Капиталы грузинской церкви Дух. Вѣс. груз. экзар. 1906 г. № 5 стр. 9—14.

1871 წ. 4 აგვ. შეირაცხა სახელმწიფოთ იმერეთის და გურიის საეკლესიო ქონება, რის ნაცვლად დაადგინეს ეძლიათ სამღვდელოებისათვის წლიურათ 28,886 მ. იმერეთში და 1,114 მ. გურიაში ყველა ეს საეკლესიო ქონება: მიწები დაახლოვებით 539,649¹/₂ დესიატინა, დუქნები, აბანოები, სახლები, ბაღები და სხ. და სხ. შეფასებულია სულ მცირედ 683,031,250 მანეთად**). ამის ნაცვლად სინოდი და ხაზინა იძლევა წელიწადში 106 ათას მანეთ (ქართლ-კახეთში 76 ათასი, იმერეთში 28,886 მ. და გურიაში 1114 მ.), ასე რომ თვითეულ დესიატინას მოდის წელიწადში 19 კაპ. დღეს იჯარის ფასი უდრის დესიატინაზე 30 მანეთს და მაშასადამე ეხლა საქართველოს ეკლესიას და მის სამღვდელოებს შეეძლო მიეღო ყოველწლიურად 16,189,485 მ. და ეს მარტო მიწის ღალიდან და ამის ნაცვლად, როგორც ვთქვით, იძლევიან 106 ათას მანეთს, 30 მანეთის მაგიერ, რომ 10 მანეთად გაიციეს დესიატინა მიწა და დანარჩენი ჩამორთმეული ქონება, როგორც მანები, სახლები, დუქნები, ბაღები და სხ. გაიციეს დღევანდელ ფასობაზედ იმ შემთხვევაშიც სულ მცირე რომ ვიანგარიშოთ მაინც შემოვა ყოველ წლიურათ 10 მილიონი მანეთი. ამნაირათ, სინოდი ხარჯავს საქართველოს ეკლესიის შესანახათ ყოველ წლიურად 809,808 მ. და 48 კ.***) და ამავე დროს შემოდის იმავე ეკლესიის ჩამორთმეულ მამულებიდან და ნაღდ თანხიდან სულ მცირედ რომ ვსთქვათ, ათი მილიონი მანეთი

**) მდ. ი. ჯაში. Имѣнія грузинской церкви, отобранныя правительствомъ. Вѣст. груз. экз. за 1905 г. №№ 21—22, стр. 30—33.

***) როგორც ხვეით ვსთქვით წმიდა ქართულ სამრევლოებს შეიძლება ხვდეს დაახლოვებით 400 ათასი მანეთი ამ თანხიდან და მაშასადამე ეს თანხა შეიძლება ჩვეთვალათ სინოდის მიერ გაწეულ ხარჯათ საქართველოს ეკლესიის შესანახად ყოველ წლიურად. მაგრამ ზემო ნახსენები თანხაც რომ ჩვეთვალათ ჩვენი ეკლესიის წლიურ შესანახ ხარჯათ, მაშინაც, როგორც დანახავს მკითხველი, მეტის-მეტი დიდი განსხვავებაა შემოსავალთან.



და ამოდენა ფული იმის ნაცვლად, რომ ჩვენს ეკლესიას და სამღვდლოებას ხმარდებოდეს შედის სახელმწიფო ხაზინაში, რომ აქედან გადავიდეს რუსეთის ათასწაირ სასულიერო და სახორციელო მიღობნილ „ღენერლების“ უძირო ჯიბებში, და ყოველივე ამის შემდეგ ნუ თუ შეიძლება ითქვას, რომ სინოდის „სამადლოთა“ გვიბეჭდავს საეკლესიო წიგნებსო?! (სხვა რომ არა იყოს რა, ამ წიგნებს ხომ ყილიან და ტყვილად არ არიგებენ? მაშასადამე ან უწინოდის უბრალო გამომკვმლის როლს ასრულებს). დაუბრუნეთ მ. ოქ-ომიქედლიშვილო ყველა ეს ქონება საქართველოს ეკლესიას, ან და მიეციოთ ის 10 მილიონი მანეთი, რომელიც სულ მცირედ მაინც შემოვა აქ მამულებიდან წლიურად და მაშინ, დამერწმუნეთ, ეს სამღვდლოება იმდენს დაკვიბედავსო საეკლესიო წიგნებს, რომ ვაგონებითაც კი ვერ გაზიდოთ და ეხლა „კურთხევეანსაც“ ვერსად იშოვით გასასყიდათ და ესეც „სამადლოთა“ შეიძლება. მიეციოთ საქართველოს სამღვდლოებას მისი და მერე ნახავთ თუ ვისმეს დაამადლოებიოთ რამე.

მღ სევერ. კეკელიძე.

კრიტიკული შენიშვნები.

(ღუტუ შეკრების მოთხრობანი და ლექსები, 1910წ.)

VII.

(დასასრული *).

გასული საუკუნის 70 და 80-იანი წლების ქართული ლიტერატურის ნიადაგი იყო ჩვენში გლენ-კაცობა, სოფლის მუშა ხალხი, რომელიც შეიქნა ჩვენი ახალი ლირიკის, პუბლიცისტიკის და სიტყვა-კაზმულის მწერლობის უმთავრესი, უუშნიშვნელოვანესი სავანი და რომელიც ჩვენ ვრცლად გვაქვს გარკვეული ჩვენს წინანდელს კრიტიკულს წერილებში, სახელდობრ, „ქართული ლიტერატურის მდგომარეობა“ და „ქართველი გლეხის შვილი“.

ღუტუ მეგრელი ეკუთვნის 90-იანი წლების ბის ქართველ მოღვესეთა და მოძრაობის წყვეტის რაღათა ჯგუფს, რომელმაც თვისი სიტყვა უკვე წარმოსთქვა და აზრი თვისი საკმაოდ გაარკვია.

80 იან წლებში ეკონომიურმა ცხოვრებამ დიადი და ფრიად ნაყოფიერი ნაბიჯი გადადგა წინ ორი დიდი სამთო წარმოების—ნავთისა და შავი ქვის საქმის დ წყებით ჩვენს ქვეყანაში და 90-იან წლებში უკვე საგრძობლად აღინიშნა სამრეწველო კაპიტალიზმის განვითარება.. როგორც ვიცით, კაპიტალიზმის განვითარება ხალხის ყოველგვარ მოქმედებაში იწვევს დიდ ცვლილებას და განსხვავებას. ყოველის უპირველესად იგი სწვდა ქართველი ხალხის ცხოვრებას და გამოიწვია მასში ახალი, გაფაციცებული, სულდაუთქმელი მოძრაობა, რომელმაც გლენ-კაცობა დასძრა და მიაწყიცტა ჩვენი ქვეყნის სამრეწველო ცენტრებს: ბაქოს და ქიათურის მიდამოებს, თფილისს, ბათუმს და ფოთს...

ამ ადგილებში ამ დროს დატრიალდა, აღუღდა ახალი ცხოვრება რომელიც ჯერ არ ენახა ქართველის გამოყრუებულს გონებას, ჯერ სულ წინაპირველად ძალიან სუსტად, ზარმაცად და შეუმჩნეველად, მაგრამ შემდეგ და შემდეგ იგი ცხოვრება გაიზარდა, გაცოცხლდა, ახმაურდა და მოღრიდებლად ამოილო ხმა და გამოსთქვა სრულიად ახალი სიტყვები და სურვილები.

მან დაგმო დამყაყებული ბიუროკრატია და ცხოვრების აუტანელი პირობები, მოითხოვა განათლება და ეროვნული ავტონომია, ახალი წესწყობილება, ახალი წესები წარმოებაში, ძმურობის, ერთობის შეკავშირებით ცხოვრება და ახალი პოლიტიკური ფორმების განხორციელება.

მაგრამ ეს უკანასკნელი ამბავი მოხდა მეოცე საუკუნეში და ამას თვისი იდეოლოგიებიც აღუჩნდნენ. დადგა სხვა დრო და სხვა, ახალი ფრინველები ატიკვიკდენ...

წინაპირველად კი ჩვენში კაპიტალიზმის შამოქრამ სოფელიც ნივთიერად სხვანაირად



დაანაწილა, გამოიწვია მასში დიფერენციაცია. ეს დიფერენციაცია, ან ჩვენებურად რომ ვთქვათ, ხალხის ნივთიერი, ქონებრივი დანაწილება იმაში გამოიხატა საქართველოს არემარეზე, რომ ერთი ნაწილი, ძალიან მცირე ნაწილიც თუ ღონიერდება, სიმდიდრეს და ღირსებას თან და თან იძენს, მეორე, უფრო გარდამეტებული ნაწილი ხალხისა უძღურდება, ღარიბდება და, ამნაირად, ერთი თუ სუქდება და ბედნიერდება, მეორე ნაწილი, დიდი უმწავლესობა ჩვენი ხალხისა დატკდება და უბედურდება.

ყმების გათავისუფლების შემდეგ, მთელს საქართველოში, აღმოსავლეთისკენაც და დასავლეთისკენაც თან-და-თან აღორძინდა და გაძლიერდა მოვახშე, დიდი სარგებლის ამღები, „ნეუსტოიკებით“ გაზრდილი, კაპიტალი. აღმოსავლეთს საქართველოში ეს კაპიტალი სულყოფიანად სომხების ხელშია, დასავლეთ საქართველოში ურიებისა და ჩვენებურებისა, რომელიც ყვლფეს სოფლის ტეტიებს და აქეთურს, იმერეთის «კაძახებს». ამნაირი კაპიტალის პატრონი არაფრის მწარმოებელი, მრეწველი არ არის. აქ სოფლად ფულის ტრიალია უშვამდგომლოდ, ფული ფულს იგებს წარმოებაში დაუბანდებლად. შრომის წარმოების წესი, კანონიერება აქ არავითარი არ არსებობს. მაგრამ ვე მოვახშე, „ნეუსტოიკებით“ გაზრდილი კაპიტალი, თვისი ტრიალის დროს, როდესაც აღორძინებს ერთს, ამდიდრებს მეორეს, სწორედ ამავე დროს ამზადებს ნიადაგს, რომელზედაც შესაძლებელი ხდება წარმოების აღორძინება და აყვავება...

ჩვენში სოფლად ყოველგან მთელს საქართველოში ჯერ კიდევ მეტად ძლიერია და მეფობს მოვახშე კაპიტალი, მაგრამ დიდ ქალაქებსა და აქა-იქ სამთო სამრეწველო ცენტრებში უკვე იჩინა თავი საწარმოვო კაპიტალი, რომელმაც გამოადვილა ჩვენი ხალხი, დასძრა იგი ძველებურ ადგილებიდან და დაბადა მასში წასვლა წამოსვლის სურვილები, გაადვილა ახალი მოთხოვნილება, ახალი ინტერესები. ამ დროს ჩვენი ხალხის შვილის ფაცა-ფუცში და

მოძრაობაში იზრდება კულტურული მოთხოვნილება და ურთულდება მას ცხოვრება. ეს უკანასკნელი კი იწვევს მასში მეტ ენერჯიას, გააღმასებულს, მღვიძარე სიკაცხლეს და მოძრაობას, რომელიც წარმატების, ახალი ცხოვრების მომასწავებელია და რომელიც ფსკენის მრეწველობის და ადგი-მიცემობის ახალს საძირკველს.

მაგრამ ევროპიელი ზავადების და ფაბრიკების სახსენებელი ჩვენში ჯერ კიდევ სანატრელი გამხდარა და მთელი ჩვენი ერის დიდი უბედურებაც სწორედ ამაშია, რომ ამისთანა ზავადებსა და ფაბრიკებს ჩვენი ქვეყანა მოკლებულია.

აი, ცხოვრების ასეთმა ახალმა ისტორიულმა ვითარებამ გამოაფხიზლა 90-იან წლებში საქართველო, აამოძრავა ქართველი საზოგადოება, ქართული მწერლობა. ამ ხანებში იყო, რომ ფილოქერა მოედვა დასავლეთ საქართველოს ვენახებს, გაჩნდა დიდი ხოლერობა ჩვენში და რუსეთს თავზე დაატყდა დიდი შიმშილობა და კრიზისი, რამაც გამოაფხიზლა მთელი რუსეთის ინტელიგენცია, მწერლობა და საზოგადოება. ამ გარემოებამ, მიუცილებლად, დიდი ზედ-მოქმედება და გავლენა იქონია ჩვენს ხალხსა და საზოგადოებაზედაც და შამოვიდა ახალი, მჩქეფარე ნაკადული ქართულს ინტელიგენციასა და მწერლობაში. ამ ახალ საიმედო მოძრაობაში თვალსაჩინო აქტიური მონაწილეობა მიიღეს ინტელიგენტმა პროლეტარებმა და სტუდენტობამაც, რომლის წრიდან გამოვიდა დუტუ მეგრელი, ეგ. ნინო-შვილი, შ. არაგვის პირელი, დ. კლდიაშვილი და სხ.

დუტუ მეგრელიც სწორედ ისე, რაგორც ეგ. ნინო-შვილი თანაგრძობით და დიდი საყვარულით უტრიალებს ჩვენი სოფლელი ხალხის გაყვლფილებას, დაჩაგრულებას, გაღარიბებულებას, რომელნიც სოფლის ექსპლუატაციის მსხვერპლნი გამხდარან და რომელთა იდელები მაინც კერძო საკუთრების საზღვრებს ვერ განშორებიან და წვრილ ბურჟუაზიულ ინტერესებს ვერ გასცილებიან... ხომლელი.



სიბჰვა

თქმული გელათში წირვაზე 8 სექტემბერს
1911 წელს არქიმანდრიტი ნესტორის
მიერ.

სახელითა მამისათა და ძისათა და სული-
სა წმიდისათა.

დღეს, ძ. ქ., ჩვენ ვდესასწაულობთ ყ.დ
წმ. ღვთის მშობლის ქალწულ მარიამის შო-
ბას.

როცა მოახლოვდა დრო მაცხოვრის გან-
ხორციელებისა, მაშინ იუდელებთ შორის
ცხოვრებდა ღვთის მოშიში, მოხუცებული
კოლქმარი, მართალნი იოაკიმე და ანა. იო-
აკიმე იყო წარმომდგარი იუდას ტომისაგან,
ხოლო ანა ლევის ტომისაგან. ისინი ღრმა
მოხუცებულნი იყვნენ და შვილი არ ჰყავდათ,
ხოლო იმ დროს უშვილო კაცი მიჰნდათ ცო-
დვილად და ეს იყო მათი გულის წუხილი, ეს
უწყლავდა მათ გულს, რომ მართალნი იყვნენ
წინაშე ღვთისა და საზოგადოების თვალში გა-
მოდირდნენ ცოდვილებად. ამის გამო დიდი
მწუხარება გამოსცადეს იოაკიმემ და ანამ თა-
ვის სიცოცხლეში. ერთხელ მოხუცი იოაკიმე
თავის მოსამსახურებიანად ერთ დღესასწაულის
დროს წავიდა იერუსალიმში, რომ ჩვეულები-
სამებრ ღვთისთვის მსხვერპლი შეეწირა და
ელოცა ტაძარში ღმერთი. მაშინდელმა ური-
ების მღვდელთ-მთავარმა ისახარმა უარჰყო
მისი მიტინილი მსხვერპლი და ყვედრებით
უთხრა მას, რომ უშვილოს მსხვერპლი არ
არის ღვთისათვის საამო... და რომ ალბად
რაიმე ფარული ცოდვისთვის სჯის მას ღმერ-
თი უშვილოებით.—იქვე მდგომმა ებრაელმა
კიდევ ყვედრებით უთხრა მას: რას მიეჩქარები
ჩემზე წინ მსხვერპლის შესაწირავად? განა შენ
არ იცი, რომ არა ხარ ღირსი სხვებთან ერთად
შესწირო მსხვერპლი, ამიტომ რომ არ სტო-
ვებ შენ შთამამავლობას ხალხში. დამწუხრე-
ბული, გულმოკლული, მძიმედ დაღონებული
გამოვიდა ტაძრიდან უდანაშაულო მოხუცი

იოაკიმე, მისთვის თვითონ დღესასწაულობდა
დაკარგა სიხარული, მას არაფერი არ უნახო-
და. შენ დბრუნებასაც არ ეუბნებოდა გული,
ის წავიდა უდაბნოში და იქ, კაცთაგან გან-
შორებული, მიეახლა სულით და გულით
ღმერთს და მხურვალე ცრემლით ევედრებო-
და მას დაეხსნა იგი უშვილოების ყვედრები-
საგან. გულ წრფელმა და მხურვალე ლოცვამ
განამტკიცა იგი, განამხნევა, ყოველივე ყვედ-
რება კაცთაგან და მწუხარება მოათმენინა და
ერთი გმობაც არ წამოცდენია მას პირისაგან.
იოაკიმეს ამბავი გაიგო ანამ, ისიც შეწუხდა,
გული უკვდებოდა თავის სახლში მარტო
მყოფს, მაგრამ ისიც მტკიცედ ითმენდა ამ
მწუხარებას და მხურვალე ცრემლით ევედრე-
ბოდა ღმერთს და სთხოვდა შეწყალებას. ერთ-
ხელ ის იჯდა თავის ბაღში და იყო მწუხარე
შავ-ბნელ ფიქრებში გართული. უცბად დაი-
ნახა ხეზე ჩიტის ბუდე და შიგ ეღურტულა
ბარტყები. გული შეულონდა და მწუხარებით
წარმოსთქვა: „ვის ვგეგვარ მე? არც ფრინველ-
თა ცისათა, არც მხეცთა ველისათა. ყველანი
შვილებით ნუგეშობენ... მიწა, იგიც კი აღმო-
აცენებს და ზრდის თესლს, რომელსაც მოაქვს
ნაყოფი. მე, მხოლოდ მე ვარ უნაყოფო, უშ-
ვილო ქვეყანაზე... უფალო, ღმერთო ჩემო!
შენ მიანიჭე სარკას ღრმა მოხუცებულებად
ქე ისააკი, შენ მიანიჭე ანას ქე წინასწარმეტ-
ყველი სამოელი; შეისმინე აწ ვედრება ჩემი-
ცა! შენ იცი, უფალო, ხალხი, როგორ მაყვე-
დრის უშვილოებას. თვით შენ განკურნე უძ-
ლურება ჩემი და უნაყოფო ესე გამომაჩინე
ნაყოფიერად, რომ შობილი ყრმა ჩვენი შენ-
ვე ძღვნად შამოგწირო, უფალო, და ვაკურთ-
ხო მოწყალეება შენი“. გაათავა თუ არა ეს
ლოცვა, მან დაინახა მ-ს წინ ანგელოსი უფ-
ლისა, რომელმანც უთხრა მას: „ანა, ანა,
ღმერთმა შეისმინა ლოცვა შენი, შენმა ცრემ-
ლებმა და შენმა გოდებამ მიაღწიეს ღვთისად-
მი, შენ შეიქმნები დედად კურთხეულისა ასუ-
ლისა, რომლისაგან მიიღებენ კურთხევას ყო-
ველნი ტომნი ქვეყანისანი, რომლისა მიერ
მთელ ქვეყანას მოელის ხსნა ცოდვათაგან.“



უწოდებ მას სახელი მარიამ. იმავე დროს გამოეცხადა ანგელოსი იოაკიმესაც უდაბნოში, სადაც მან დაყო 40 დღე და ღამე ლოცვით და მარხვით და უხარა მას: უფალმა შეისმინა ლოცვა შენი, ცოლი შენი ანა შობს ასულს და მის შობისა გამო განიხარებს მთელი ქვეყანა“. მართლაც ცხრა თვის შემდგომ იოაკიმეს და ანას ეყოლათ ასული, რომელსაც დაარქვეს სახელად მარიამი. ყოვლად წმიდა ქალწული მარიამი შეიქმნა დედად ღვთისა, მისგან განხორციელდა, განკაცდა და იშვა ძე ღვთისა უფალი ჩვენი იესო ქრისტე. ეს მოთხრობა გვაძლევს ჩვენ მშვენიერ მაგალითს, და გვასწავლის, თუ როგორ უნდა მოვიქცეთ ჩვენ მწუხარების და გასაჭირის დროს? ვინ არის ქვეყანაზე ისეთი, რომ მწუხარება არ შეხვდეს, რაიმე არ გაუჭირდეს? ვინ არის ისეთი, რომ მთელი თავისი სიცოცხლე ბედნიერად, უმწუხაროდ გაატაროს? არავინ. მწუხარება, გაჭირვება, განსაცდელი, ჭირი და უბედურება ყოველი ადამიანის სვედრია, ყოველი ადამიანის სტუმარია, მხოლოდ იმ განსხვავებით, რომ ზოგს ხშირად ეწვევა, ზოგს იშვიათად. როგორ უნდა მოვიქცეთ მწუხარების და უბედურების დროს? რა საშუალება უნდა ვიხმაროთ, რომ გავიმხნევედეთ, ვსტლიოთ მწუხარებას? რომ მწუხარებამ არ დაგჩაგროს? არ გავასწოროს დედამიწასთან? ის საშუალებანი, როგორიც იხმარეს იოაკიმემ და ანამ, ე. ი. მოთმინება და ლოცვა-ღვთის ვედრება. მოთმინება არის დიდი სათნოება. ღმერთი დიდ სიკეთეს ანიჭებს მათ ვისაც მოთმინება აქვს, აღუთქვამს სულის მოპოვებას, ე. ი. ცხოვნებას: „მოთმინებითა თქვენითა მოიპოვოთ სული თქვენი“ (ლუკ. 21, 19). მოთმინება ყოველთვის კარგია, მაგრამ უფრო დიდი მადლი აქვს მაშინ, როცა ჩვენ კეთილად ვსცხოვრობთ, შეგვემთხვევა რაიმე გასაჭირი და ვითმენთ უღრტვინველად; ამაზედ მოციქული პეტრე იტყვის: „რა საქებელ არს უკეთუ თქვენ ცოდვისათვის ისჯებოდეთ და ითმენდეთ! არამედ უკეთუ კეთილსა იქმოდეთ და გვენებოდეს და მოითმენდეთ, ესე არს მადლი ღვთისაგან“

(1 პეტ. 2, 20). ასეთ მოთმინებას მოვალისწინებთ წარმოგიდგენს ჩვენ მრავალტანჯული იობი. უბედურება, ჭირი, მწუხარება უმეტეს ნაწილად მოგვევლინება ჩვენ ცოდვებისა გამო. ვასილი დიდი ამბობს: ღმერთი მოგვივლენს ჩვენ გასაჭირს, იმიტომ რომ ჩვენ განვეშორებით ღმერთს და ამით ღმერთს სურს ჩვენი გასწორება. გრიგოლ ღვთის მეტყველი ამბობს: ღმერთი მოგვივლენს გასაჭირს, იმიტომ რომ ვსცოდეთ, ვიუსჯულოთ და სიცრუე ვყავთ, იოანე ოქროპირი იტყვის: „სასჯელი ღვთისა მიერ მოვლინებული იგივე არს, რაც ავადმყოფისთვის ექიმის მიერ დანიშნული წამალი. ავადმყოფს ხშირად კურნავს მწარე წამალი, ვგრეთვე ცოდვილს კურნავს ღვთისა მიერ მოვლილი გასაჭირი“. ხშირად მართალნიც ვარდებიან გასაჭირში. ეს რისთვის ხდება? ამ გარემოებას წმიდანი მამანი განმარტავენ ამ გვარად: 1-დ ღმერთს სურს ამით უფრო განამტკიცოს მათ შორის და აღამაღლოს ზნეობრივი ღირსება მათი, 2-დ, არა არს კაცი, რომელი სცხოვნიდეს და არა სცოდოს. ყ.-დ უცოდველია მხოლოდ ღმერთი. შეიძლება კაცი კეთილ მსახური, მართალი იყოს, მაგრამ გასაჭირი შეხვდეს მას რომელიმე მის მიერ წინეთ ჩადენილ ცოდვისა გამო. აი ამისი მაგალითი: იყო ერთი წმიდა ღვთის კაცი სიმეონი, მის ჰყავდა მეგობარი კეთილმსახური და ღვთის მოშიში მთავარ დიაკონი იოანე. ერთხელ მას შეემთხვა შემდგომი უბედურება: იმ ქალაქში, სადაც ის ცხოვრობდა ღამე ავაზაკებმა მოკლეს ერთი კაცი, მკვდარი მიუგდეს იოანეს და მკვლელები მიიმალნენ. დილას იოანეს ეზოში მკვდარი იპოვეს. ქალაქში ხმა გავრცელდა, რომ იოანემ კაცი მოკლაო, ხოლო მსაჯულებმა იოანეს ჩამოხრჩობა გადუწყვეტეს; ეს ამბავი სიმეონმა გაიგო და მხურვალედ შეევედრა ღმერთს, რომ მას გამოეხსნა იოანე ამ საფრხისაგან. მართლის ლოცვა შეისმინა უფალმა და ორი თუ სამი წამი აკლდა იოანეს ჩამოხრჩობას, რომ კაცის მკვლელნი აღმოაჩინეს და იოანე განათავისუფლეს. ის მაშინვე სიმეონთან მივიდა, რომელიც კიდევ ღმერთს



ვევდრებოდა როცა სიმეონმა ლოცვა გაათავა, მიუბრუნდა იოანეს და უთხრა: ცოტაზე ვადარჩი სიკვდილს, წადი და მადლობა შესწირე ღმერთს, მაგრამ ჯერ ჩემი მოისმინე: შენ გგონია, რომ ტყულად მოგვევლინა ეს განსაცდელი? არა, მართალია, შენ ის კაცი არ მოგიკლავს, მაგრამ შენ გახსოვს, რომ სამოწყალო არ მიეცი იმ ორ მათხოვარს, რომელნიც ამას წინედ მოვიდნენ შენთან.“ აი წინანდელ ცოდვისათვის მოვევლინა იოანეს ეს განსაცდელი. ამიტომ როცა ჩვენ მართალი გვგონია ჩვენი თავი და მოგვევლინება გასაჭირი რამ, არ უნდა ვგმობთ ღმერთი, არ უნდა ვსთქვათ: ღმერთო რა შეგცოდნე, რა დავაშავე, რისთვის მტანჯავ და სხ. ამგვარი, არამედ უნდა მოვითმინოთ, მხურვალედ შევევდროთ, მადლობა შევსწიროთ ღმერთს, რადგანაც ღმერთი უსამართლოდ არაფერს მოგვივლენს. და როცა უდრტვიწველად ავიტანთ, მოვითმენთ გასაჭირს, და მხურვალედ ლოცვით ვსთხოვეთ გასაჭირისგან გამოხსნას. მაშინ ღმერთი გვიხსნის გასაჭირისაგან, შეგვიმსუბუქებს ჩვენ მწუხარებას. დავით წინასწარმეტყველი ამბობს: „ხმა ჰყო მართალმან და უფალმან ისმინა მისი და ყოველთა ჰიროთა მისთაგან იხსნა იგი“. (ფს. 33, 18) ჩვენც, ძ. ქ., ვევედროთ ყ.-დ წმ. ღვთის მშობელს და ძესა მისსა, უფალსა ჩვენსა იესო ქრისტეს, რომ გვიხსნას ყოველ ჰიროსა, რისხვისა და იწროებისაგან და მოგვანიჭოს მშვიდობა, მყუდროება, მოთმინება და სიყვარული ღვთისა და კაცთა. ამინ.

არქიმანდრიტი ნესტორ.

Laudans eum opera ejus.

„საქმენი მისნი აღიღებდენ მას.“

პატივცემულნო მსმენელნო!

საზოგადოთ რომელიმე კერძო სამწესნარე შემთხვევას დაადონებს მათ, ვინც თანამოზიარენი იყვნენ იმ კერძო ზირის სისარულში. კვლად არის სიმწესნარე რომელიც მხედოდ ერთ ოჯახობას ან

კერძო საზოგადოებას დაადონებს, დასაბუთებს, მაგრამ დღეს მდგომარეობის მიხედვით თანამოზიარენი ცალკელების ამბავმა თავსარი დასტა ჩვენს წარჩინებულ საზოგადოებას, უმეტეს იმათ, ვისაც მისი სახელი გენიოსური ისტორიული თხზულებანი წაუკითხიათ. რკინის ენერჯის აღმავლის სახელი უნდა უწოდოთ განსვენებულს.

ასეთი სახელი მან დაიმსახურა თავისი ზიაროვნული შრომით, შეუდრეკელი მსწერობით და შედგენებითი ხასიათის სიმტკიცით, თავისი მრეწველობით, განათლებით და სიდაბნისლით.

ძველათ განთქმული საქართველოს მხარე სამცხე სათამბეგომ, ეკთიმე და გიორგი მთაწმინდელის, შოთა რუსთაველის და სარგის-თმეგველის, ევარესტე და ივანე მხარგძლის, სამშობლომ კიდევ აღმოგვიჩინა თავისი გულმკერდიდან ნაშობი დიდსულოვანი შვილი მიხეილ თამარაშვილი, სისარული და დიდება სახელციხისა.

ამ დროს, როდესაც ეს მდიდარი მხარე საქართველოსა იყო ახუნად აკლებული უცხოელთ მოსულთ შეზობულ სადსთატან, სწორეთ მასინ დაიბადა ქ. სახელციხეს მიხეილ თამარაშვილი 1859 წელს.

მის მამას ერქვა ზეტრე, დედას გაიანე, ეს ჰატეოსანნი ზინა ჰატეოსნურად შრომობდნენ დღითი დღე, რომ გამეკუებათ და აღეზარდათ თავიანთი სუთი შვილი: სამი ვაჟი და ორი ქალი. მამა, მიხეილისა იყო ოქრომჭედელი, (ეგინნი). მამამ ამ დროს ამ ხელობას აღარ ჰქონდა ბზარი და დიდ სიმწესნარე ტანჯვას განიცდიდნენ მშობლები თავიანთ შვილების ღუგამა ჰუკის შოკინისათვის.

ჩვენ მიხეილს ჰატეოსანისს უძახდნენ ადექსანდრეს, (ვიდრე მდგომარეობა ეს სახელი შეინარჩუნა, მხედოდ მდგომარეობისა კი გამოიცვალა და დაიქვა მიხეილი, რომელს სახელით ჩვენ ვინსენიებთ.) ბავშობიდანვე რაცნა არა ჩვეულებრივი ნიშნები ეტყობოდა მიხეილს. გულმოდგინე აღმასრულებელი იყო უკველი სურვილისა თავისი მშობლებისა და უფროს ძმებისა.

მისი მშობლები იმოდნად დარბ ღატაკნი იყვნენ, რომ ისიც ვერ შეეძლოთ თავიანთ შვილისათვის მიეცათ შესაფერი ზირველი დაწეებითი სწავლა. წყარკითხვა, მას დაწეებისა მდგომარეობა.



იოსებ სუტიშვილმა (გოდებაძემ). შემდეგში მღვდელ ივანე გვარამაძესთან მიიყვანეს, ათი წლის იქნებოდა რომ ახალციხის საეკლესიო სასწავლებელში ღიაბარეს, სადაც ჯერ კიდევ ძროხის წიბაზე დაწერას ასწავლიდნენ, რადგან ქალაქი მათთვის ძნელი და ძვირი მოსამუშაოელი იყო. მიხეილმა დიდი ბეჯითობა გამოიჩინა. მღვდელ შეასწავლა ის რასაც მას ასწავლიდნენ. ზედ დაუმატა სომხურის შესწავლაც, მაგრამ მშობლებმა მღვდელს წააგდეს თავი დაანებებინეს. 14 წლის ბავშვი ერთ ხარჯზე შეწადე შეჩურტეს მისცეს, რომ ეს ხელობა შეესწავლა და ღარიბ მშობლებს დახმარებოდა. ასე მან შეკლდიან ვერ ისარგებლა, ძლიერს ხერხებდა წერა-კითხვას

მიხეილმა დიდი მუცხადინობა გამოიჩინა და ერთ წელიწადს შეისწავლა მეწად-მეჩურტობა და ამითი დაიწყო მტრე გროშების შემოტანა და ნუგეშის ცემა თავისი მშობლებისა.

მას არ უგვარდა სხვებსაგვით შეუსაბამო ღამისკი თავისუფალ დროს აცლებდა ძველებულ წიგნებს და კითხულობდა. მამინ ურამანიათის და კონსტანტინის წიგნების კითხვა გავრცელებული იყო.

იგი გრძნობდა თავის თავს საწულად, სწავლიდა მოკლებულად, და იტანჯებოდა უმეტეს იმანვე, რომ უსახსრობის გამოისრთ უნდა შესწავლავდა ახალციხურ დახატულ და უმეტეს დაბეჭდულ ცხოვრებას.

მიხეილი გახდა რა 22 წლისა, დაუხლოვდა მღვდელ მამა გვარამაძეს, შეჩივლა თავისი სიმწუხარე და განუზიარა თავისი სურვილი, რომ მას სურდა რეგულარულ დაეკავყოფილებია სულის მოთხოვნილებანი. სწორეთ ამ სახეში სტამბოლიდან ახალციხეს მოვიდა ამბავი, რომ ცნობილი ზეტრე ხარისჭირაშვილს სურს რამდენიმე ქართული ახალგაზდა გამოზარდოს ქ. კონსტანტინეპოლში, თუმცა მიხეილი შედარებით სხვებისა დიდი იყო, მაგრამ მღვდელ გვარამაძეს და განსვენებული ზეტრე ალფონსის შუამდგომლობით, მამა ხარისჭირაშვილმა მიიღო იგი თავის სასწავლებელში. 1879 წ. მიხეილი გაემუხრა სტამბოლს. მსურვალეთ და ბეჯითად მოჰკიდა სწავლას ხელი, დაიწყო ფრანგულის, ლათინურის და ბერძნულის შესწავლა. აქაც შესთვარი დრო არა ჰქონდა, რომ კანონიერად გა-

ნეტროს სწავლა. ოსმალეთში იმ დროს სწავლავდნენ, მინურ სწავლავდნენ, მინურ სწავლავდნენ, მინურ სწავლავდნენ. ძროხების წველა, რომის გაუიღვა შეწად-მეჩურტობა და ზურგ-მხრით ქვა-ტალახის წიღვა-საც კადრულობდა. მისთვის, რომ იცოდა მოვიდოდა დრო, რომელითაც იგი ისარგებლებდა და მიადწევდა თავის მიზანს.

ამ დროს ზეტრე ხარისჭირაშვილმა მოიხურვა რამდენიმე ახალგაზდა ზარნი გაეგზავნა დასავლეთ ევროპაში სწავლის და გამოცდილების მისაღებად. ჩვენი მიხეილი თამარაშვილიც მოხვევა ამ ახალგაზდათა რიცხვში, მის სისარულს ზომის აღარ ჰქონდა. გაემგზავრნენ ისპანიაში ზეტრე ელსანოვის თანხლებით მივიდნენ ისპანიაში მადრიდის ერთ სასულიერო სასწავლებელში, დაიწვეს სწავლა წესიერად და საფუძვლიანათ ფრანგული, ლათინური და ისპანური ენისა. განსვენებულ ზეტრე ხარისჭირაშვილმა მისთვის მოიხურვა რომ რადგან ისპანელი თავიანთ თავს უწოდებენ ძველ იბერათ (საქართველოს) კალონად, ამისთვის გადაწვეილა რომ საქართველოს შვილებს მიუღოთ დასავლეთ ევროპაში ევროპაელთაგან გათაქმებული კულტურა და ქართული ზნეჩვეულებანი.

მიხეილი თანამსახურებით ისპანიაში მხედოდ წელიწად ნახევარი დარჩა.

შემდეგში დაბრუნდა სტამბოლს, სადაც 1885 წ. მღვდლათ ეკურთხა.

შემდეგი იქნება.

ბერის დღიურიდან.

ს ი უ მ ა წ ვ ი ლ ე .

სიყმაწვილვე ცხოვრების ოქროს ხანაა და აღამიანის მთელი სიცოცხლის მნიშვნელოვანი ნიღადაა, რომლის დროის შთანერგული სიბრძნე და ზნეობა თანამავალ ექმნებიან აღამიანს ყოველთა დღეთა ცხოვრებისა მისისათა. სიყმაწვილვე შესავალი კარია ცხოვრების დედა ქალაქისა, სადაც შემოქმედის ხელით ქმნულთა საკვირველებანი, სავაქრო სულიერ სიმდიდრისა, გამოთენილ არიან ყოველთა სახილვე-



ლად. გული ყმაწვილისა ეტრფის ამ სიმდიდრეს და გულისხმისყოფით იუნჯებს მეცნიერებასა ღვთის ქმნულებისა და ზნეობრივ განათლებას.

სიყმაწვილე ენერგიით სავსე ხომალდია ცხოვრების ზღვაში შესული, რომელსაც უსაზღვროდ სწყურია მსოფლიო ზღვის ტალღები გააპოს და ნავთსაყუდელნი სამშვიდობოდ მოგზაურისა განსაკუთრებელ ჰყოს.

ყმაწვილობის დრო გონიერად მოხმარებული ქაბუკისათვის მაღალ აზრებში ფრენა და, ვით არწივი, მთელ დედამიწას დაყურებს თვალ-მახვილოვანი გულის ხმის ყოფით და აღტაცებით მოელის და იღვწის როგორც საპირადო, აგრეთვე საერთო ბედნიერებისათვის.

ყმაწვილის გული ჯერ განუხორციელებელ აზრებით ოცნებობს. ამისთვის წასული ისტორია და გამოცდილება კაცობრიობისა საუკეთესო სასწავლებელია მისთვის. მართალია ბუნებას სინორჩე უყვარს და გაზაფხულის ახალ ყვავილებს ეტრფის, მაგრამ თვის შორის მომქცევი წარსულ შემოდგომა და ზამთრით ტრიალებს. თანახმად ამისა კაცობრიობის სიბრძნეც ასე გვმოძღვრის: „კითხე მამათა შენთა და გაუწყონ შენ და მოხუცებულთა გითხრან შენ“.

ჯერ დაუმწიფებელ ყმაწვილთა გულში ცვალებადობა ერთი უმთაერესი ნაკლია. ასეთები მსწრაფლ მისდრკებიან ერთის არჩევნისაგან მეორეში. მეორედან მესამეში, ასე რომ ერთი ნიადაგი მათთვის არ არსებობს.

მსუბუქ მოაზრეს ხან დმერთი წამს, ხან ეშმაკი, ხან კეთილი, ხან ბოროტი, ხან მოყვასთათვის სწირავს ვითომ თავს და ხან ვისი მოყვასი, ვისი სამშობლო, არამედ მხოლოდ კუჭი და ნებათა მიღვევებით გარყვნილება.

ყმაწვილის გული სრულიად უნდა ეკუთვნოდეს მხოლოდ სწავლა განათლებას. ხორციელ გულის თქმათა არ ჰქონდეს მის გულში გავლენა, თორღ თუ ერთხელ ხორციელ ვნებათა დელვაში ჩავარდა და იგი ჩვეულებად განემტკიცა მის შორის, შემდეგ შეუძლებელია

მისი წინსვლა და მხოლოდ ბოროტების მღვანელებს მედ გახდება მისი გული.

როგორც მზის ნათელ-შარავანდედს დაფარავს ღრუბლები, ეგრეთ სწავლის ნათელ მზეობას ბნელჰყოფს ხორციელი ვნებული თვისებები და ძალაუნებურად განაშორებს ნიქთ განმამდიდრებელ ქვეყნის მნათობ სიბრძნისაგან.

ყმაწვილის გული გრძნობების სახმილია და ეს გრძნობები გონიერების ნიქით ზნეობრივად თუ აღეტყინა, დმერთ-კაცად აღზრდის მას და თუ გულის სახმილის გრძნობები ხორციელ გულისთქმებით აღეტყინა, მაშინ პირუტყლთა თანა გაათანასწორებს მას და გაამხეცებს ველურ თვისებით.

ნება ყმაწვილისა ანდამანტია და მსწრაფლ მიიკრავს ხორციელ ვნებითი გემოვნებას და მას შინა შთაღუპავს მის მომავალ მაღალსულოვნების იდეალს, თუ არ წინააღმდეგა საცთურებს და მამაცურად არ დამოეკიდა მის წინ მდებარე სწავლა-განათლების უძვირფასეს შვენიერებას.

ნეტარ არს ის ყმაწვილი, რომელმაც უყურადღებოდ დასტოვა და უკუ აგდო მისი მიზნის მავნებელნი და გულის აღმაშფოთებელნი საცთურებანი და სული და გული მიაკუთვნა მხოლოდ სწავლა-განათლებას საღმრთო მხედველობით და ზნეობრივ ნათელ-მოსილ ცხოვრებით და ესრეთ სწავლა დამთავრებული მოველინება მნათობად თავის სამშობლოს.

შენ უფალო აკურთხე გულნი ყმაწვილთანი ტაძრად შენისა მაღლისა, მუშაკად სათნოებისა, საყვარელ ძედ სამშობლოსა, ლამაზრად სწავლა-განათლებისა და გვირგვინად მშობელთა თვისთა ამინ.

სწავლა - განათლება.

მეცნიერება ღვთის სიბრძნეა, ხოლო განათლება საღმრთო ბუნება, რომლის არსებითი მნიშვნელობა ნათლის მფენობაა, რომლის დისკოში არა კერძო ერთ-მხარე შესწავ-



ლა შეიცავს განათლების სიდიადეს, არამედ მას შინა ყ.ლ მხრივ აღდგებითი განხილვანი მოეთხოვებიან განათლების სიდიადით გამსჭვალულ მეცნიერს.

არიან მეცნიერნი ცალმხრივნი, რომელთა შეისწავლეს მხოლოდ სტიხიოთა ძალები ჩაოდენად მაინც, მაგრამ თავის სულიერ ძალების შემეცნებაში დიდ ნაკლულევანებას იჩენენ. ამისთვის იგინი ცალი თვალით ვლენან და ვერ ხედვენ სისწორით და სისრულით სწავლა-მეცნიერების არსებითს გვამს, რამეთუ საზოსელსა ებლაუქებიან და შინაგანის კაცისა აღსავალი ვერ ცნეს. სწავლული, რომელიც ზნეობრივად სულიერ სიმაღლეს, სიმატლეს, გულმშვიდობას, კაცთ-მოყვარებას, მოწყალეობას, სიწმიდეს არ აქცევს ყურადღებას, მას დაუფვლია მისი მეცნიერება მწვირეში და რავსთქვათ, ნუ თუ გმობა არ იქნება და ცრუ ფარისევლად არ გამოვიდებით ქეშმარიტების წინაშე, რომ ასეთ სწავლულთა უწოდოთ განათლებული?

კაცი, როგორც თავისუფალი არსება, შორის სწავლა მეცნიერებისა და შორის განათლების განხორციელებისა, მნებლობას უთმობს ადგილს. ხოლო განათლების მოთხოვნების ზნეობრივად განხორციელებას სჭირია: „უარ ყავ თავი თვისი, აღიდენ ჯვარი თვისი“. თავის უარყოფა და ჯვრის აღება მრავალთათვის საძნელო შეიქმნა და უარყვეს, რაც მათ მიერ შემეცნებულ განათლების წინ ისეთი მოქმედებაა, როგორც მზიან დღის წინ თვალის დახუჭვა.

ვერც სწავლა-მეცნიერება, ვერც ღვთის მეტყველება, ვერც ხელმწიფობა და ვერც პატრიარქობა კაცის ზნეობრივ სულიერ განათლებას თავით თვისით ვერ შეადგენს. თუ ადამიანმა თავის მნებლობით არ შეათანხმა წოდების დაგვარ სულიერი ძალები. მაგალითად, სწავლა დამთავრებულმა კაცმა იცის, რომ განათლებული სინიდისი ზიზღს უცხადებს სიბოროტეს და ხედავს, რომ განათლება ზნეობრივად ღმერთ-კაცობაა, მაგრამ ზოგიერთმა შეიყვარა ლოთობა, არწმიდობა და ლალატ-გამ-

ცემლობა და მას შინა მონა ქმნა [ქმნა] გუნა სწავლის შედეგი განათლებას — განსწავლულად ამისა სასულიერო პირებმა იციან თავიანთი პირობა და ღირსების საზნეობო განათლება, მაგრამ მრავალნი ჭურ ეშმაკისად გამოჩნდნენ ისტორიაში ბოროტ ცხოვრებით, ამნაირად, განათლება მნებლობით სუფევს და მიმდინარეობს, რომლის შეწყნარება თუ უარყოფა თავისუფალ ადამიანის ნებლობის საქმეა და არა თავით თვისით შედეგთა გავლენაზეა დამოკიდებული სწავლა-მეცნიერება თავით თვისით ვერ განაკეთილშობილებს ადამიანს. ვისაც აფრთოვანებს განათლების მიღება და ეტრფის იმას, რომ განათლების ღვთაებრივ შარავანდღედით გამოჩნდეს მნათობად მამულითა პირველად მან უნდა გაჰოიჩინოს ძლევა თავის თავზე, თავის ბოროტ თვისებების შებრძოლებით და სულიერ ძალების გამტკიცებით, სწავლა-მეცნიერება შეგრთებულად ზნეობრივ აღზრდილობასთან შეიქმს ადამიანს სასახელო და მამულის სასიქადულო განათლებულ პიროვნებად.

აღექსი ბუკი.

ი ბ ა ვ ი.

(რუსულით.)

ერთ ადგილს მოხდა საშინელი ყრილობა; მთელი ქვეყნის კუთხეებიდგან მოგროვდნენ ერთად, ეგრედ წოდებულნი, კაცობრიობის მოსისხლე მტრები: სნეულებანი, ომები, სიცივე, სიღარიბე, გარყვნილობა, ძალმომრეობა, — ერთი სიტყვით, ყოველივე ის, რისგანაც ხალხი ტირის, კვნესის, წვალობს, იხოცება. ამ მტრებმა დაიწყეს ერთმანეთში მეფის ამორჩევა თავიანთის. გამოვიდნენ ბევრი ორატორები, წამოაყენეს ბევრი კანდიდატები. როგორც მთვრალ მოქეიფეთა შორის ზოგჯერ ცილობენ, რომელმა უფრო მეტი ღვინო დალია, აგრეთვე აქაც დაიწყეს ცილობა, ვინ უფრო მეტი ბოროტება მიაყენა ქვეყანას, მეტი ხალხის ცრემლი და სისხლი დაღვარა, რადგანაც მეფის გვირგვინი დაპირებული იყო იმისთვის,

ეროვნული გაფრთხილება

ვინც დაამტკიცებდა, რომ ის ყველაზე მომეტებულს ვნებას აყენებს კაცობრიობას.

პირველად დაიწყეს ლაპარაკი ორმა საშინელმა სენმა — „**შავმა ჭირმა**“ და „**ხოლმერამ**“.

„ჩვენ სადაც გავჩნდებით — იკვებიდნენ ისინი ერთი მეორის წინ, — იქ ნამდვილი ჯოჯოხეთი ხდება; ადამიანები იხოცებიან ათასობით, და მერე რანაირის ტანჯვა-წვალებით!“

იმათ შემდეგ გამოვიდა ბოროტი **ჭლემი**, გაყვითლებული და გამშრალი, როგორც ქალღმერთის ფურცელი. „მე, — სთქვა იმან, — არ ვახდენ ერთბაშად გამწყვეტ სენს, და არ ვტლეთავ ხალხს ისე სწრაფად, როგორც შავი ჭირი ან ხოლერა; მაგრამ სამაგიეროდ ერთგული ვარ ჩემი საქმისა ყველგან და ყოველთვის; და ვინც ჩემს ხელში ჩავარდება, იმას ხელიდგან აღარ გაფრთხვებ. მე არ ვზოგავ არავის, — არც ბავშვებს, არც დიდებს, არც მდიდრებს, არც ღარიბებს და ისე ვმალავ ჩემს მიახლოვებას, რომ ვერც კი ასწრობენ მომზადებას თავის დასაფარავად“.

შემდეგ **ჭლემისა** და მისი დებისა **ციმბისა**, **ფილტვების ანთებისა**, **სახალისა**, მეფურის მიხვრამოხვრით აღის კათედრაზე ერთი მრისხანე და, პირველ შეხედულობით, ლამაზი დედაკაცი. **ომი**, ომი — გაისმის აღფრთოვანებული ჩურჩული. — „აყვეს იგი მეფედ!“ პირი-სახე დედაკაცისა მსწრაფლ შეიცვალა, გახდა ველური, საშინელი უღმობელი. „ბატონებო, — სთქვა ომმა, — მე მეტად ამაყი ვარ, რომ მივეპარო ჩემს მსხვერპლებს ქლექის მზგავსად, ან შევეფარო ტალახს და სიღამპლეს, ხოლერის მზგავსად; მე მიყვარს თავდასხმა ცხადად და ლამაზად. ჩემი მსხვერპლები მიდიან სიკვდილზე მწყობრად დაწყობილები და მუსიკის კვრით. ჩემი ყუმბარების სროლა ჰგავს ჩირაღდანს. მე ვართმევ ხალხს მის საუკეთესო ნაწილს, ყვავილს მისის ახალგაზღობისას, რომელსაც მე ვმუსრავ, როგორც სეტყვა რეგვავს პურის თავთავს, როგორც ქარი აფორიალებს შვრიის ძნებს. როდესაც მე გავსძვინდები, მაშინ მთელ ქვეყნიერებას შიშის თავზარს ვცემ“. გაესმა

ტაშის-კვრა. კრებას უნდოდა გაფრთხილება ჩვენი, მაგრამ ამ დროს წამოდგა **ბანკშენილი**, რომელმაც თავისი ურცხვი ლაპარაკით მიიპყრო ყურადღება იქ მყოფებისა. იქონია აგრეთვე შთაბეჭდილება **ღამაძვემელა ქალღმერთის თამაშობამ**. თუმცა უსიცოცხლოდ, მაგრამ საბუთიანად ლაპარაკობდა **სიზარკაცო**, არ დაჩუმდა **შიშვილიც**; აღფრთოვანებული სიტყვა წარმოსთქვა **რამოლიუცია**. კრება გაუგებრობაში ჩავარდა, ვინ ამოერჩიათ მეფედ. კანდიდატები ძრიელ ბევრი იყო, და ერთი მეორეზე უკეთესები. გადაწყვეტეს კენჭისყრა.

უცებ ხედავენ, კათედრისაკენ გაეშურა ხლად მოსული. იგი ისეთი პატარა და სჩანს ისე უწყინარად, რომ ყველას უკვირს მისი აქ მოსვლა. კრების ზოგიერთმა წევრებმა მაინც იცნეს მასში თავიანთ ძველი ნაცნობი. „მე გამოგზანილი ვარ აქ, ამბობდა ორატორი, — ჩემის პატრონიდგან. თითონ ის ისეა გართული საქმეში, რომ არას გზით არ შეუძლიან პირადად თითონ გამოცხადდეს აქ, მაგრამ მე დარწმუნებული ვარ, როდესაც თქვენ მე მომისმენთ, მაშინ ყოველის ულაპარაკოდ მეფის გვირგვინს დაადგამთ ჩემს პატრონს. მე ვიცი, აქ თვითული თქვენგანი ლაპარაკობდა თავის გამარჯვებებზე და ლაპარაკობდა სამართლიანად, მაგრამ ამ თქვენი გამარჯვებების ნახევარი მაინც უნდა მიეწეროს ჩემის პატრონის მოხერხებულობას. ის იმნაირათ აუძლურებს ადამიანის სხეულის ნაწილებს, რომ იმათ აღარ შეუძლიანთ თქვენი წინააღმდეგობა, როდესაც თქვენ იმათზედ ილაშქრებთ. ეს ის არის, რომელიც აფუჭებს სისხლს, ასე რომ, ქრილობები, რომლებსაც უიმისოდ შეეძლოთ მორჩენა, ხდებიან განუკურნავები. ეს ის არის, რომელიც აგდებს ხალხს გარყვნილობაში და ყოველნაირ დანაშაულობაში. რაღა უნდა ითქვას მის პირდაპირ მსხვერპლებზე! როგორც არ შეიძლება ქვიშის დათვლა ზღვის ნაპირზე, ეგრეთვე არ შეიძლება სია შესდგეს მისი გამარჯვების რაოდენობისა. ასი ათას მსხვერპლს ის ისტუმრებს ყოველ წლივ სამარეში. მას როგორც ეშმაკობა, ისე სიძლიერე

ერთნაირი აქვს. თქვენ ყველა ხალხი გერიდებით, იმას-კი თითონვე ეძებენ; თქვენ ხალხს ეჯავრებით, ის-კი უყვართ, და უყვართ სახელდობრ იმათ, ვისაც ისა ჰკლავს. ყველა დღესასწაულებზე ჩემი პატრონი სასურველი სტუმარია; ქორწილებზე ხომ ის ჰმეფობს როგორც დემონი და ყველას ბატონია. თქვენთან საბრძოლველად ხალხი ხარჯავს ფულს ექიმებზე, აფთიაქებზე, ჩემი „ხაზინი“-კი ახარჯვინებს თავისთვის იმათ, ვისაც იგი სწამლავს. ძალის დატანება არ არის საჭირო დახარჯვაზე. ხალხს თითონვე მოაქვს ჩემ „ხაზინთან“ ყოველი თავისი კეთილი, ზოგჯერ სისხლის ოფლით მოპოვებული; მას სწირავენ დროს, რომელიც ზაფხულობით ხალხისათვის ოქროზე მეტად უძვირფასესია; მას აძლევენ ჯანმრთელობას, ურომლისათაც სიცოცხლე მხოლოდ წვალეზაა. ჩემის „ხაზინისთვის“ ხალხი არ ზოგავს არც თავის ახალგაზღვრებას, არც პატივსადებ მოხუცებულობას, არც საყვარელ ცოლს, არც საკუთარ ღვიძლ-შვილებს, არც შატავს, არც სინიდისს. ჩემმა „ხაზინმა“ ყველას ისე მოუარა და გააბა თავის მახეში, რომ მოქმედობს სრულის თავისუფლებით. ომი, ისიც-კი დრომდის ჰპალავს თავის ზარბაზნებს, ჩემს „ხაზინს“-კი სრულიად აშკარათ გამოდგმული აქვს ზარბაზნები, დიდი და პატარა. მითხარით, განა შეიძლება წარმოიდგინოთ უფრო მომეტებული მაცოთურობა! ეს კიდევ სულ ყველაფერი არ არის. როდესაც ჩემი „ხაზინი“ ამარცხებს ოჯახის ერთ-ერთ წევრს, იტანჯებიან ყველა დანარჩენებიც. როდესაც ის სჯობნის მამას, ან დედას, მაშინ ის სჯობნის შვილებსაც. თქვენ სპობთ კერძო პირებს; ჩემი „ხაზინი“-კი მუშაობს მთელი ნათესაობის მოსპობაზე. და ეს კიდევ სულ ყველაფერი არ არის. თქვენ ჰკლავთ სხეულს,— ჩემი „ხაზინი“-კი ჰღუპავს სულსაც“...

კრება, სულ-განაბული, ყურს უგდებდა აღფრთოვანებულ სიტყვას ორატორისას.

„ვინ ხარ შენ? და ვინ არის შენი „ხაზინი?“—ჰკითხა მას ხორციელმა გარყვნილობამ, რომელსაც არ უნდოდა პირველობა სხვისთვის დაეთმო.

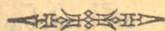
—„ჩემი „ხაზინია“ ლოთობა, და მე მისი მსახური ვარ“,—უპასუხა მას მოლოპარაკემ.

„გაუმარჯოს ლოთობას!“ შესძახა ყრი-

ლობამ. „ურა, მეფევე ქორწინებისა, ნადიმებისა, ანგელოზო სიკვდილისა, მოსისხლე მტერი კაცობრიობისა!“

ერთხმად გადასწყვიტეს მიუსაჯონ ოქროს გვირგვინი ლოთობას; იგი ყველასაგან ცნობილ იქმნა მეფედ კაცობრიობის მტრებისა.

მღ. იოანე ლუკაძე.



რედაქტორი, მღვდელი **სიმონ მამდლიძე**.
გამომცემელი, **იოსებ ლეჟავა**.

გ ა ნ ც ხ ა დ ე ბ ა ნ ი.



სსსმბ „ურკმა“

— დაბა შვირილაში —

შვირილის რკინის გზის ხიდის პირდაპირ
ღებულობს ეოველგვარ სასტამბო საქმ.

გებულებათ: ბლანკებს, აფიშებს, განცხადებებს, წიგნებს, ბროშურებს და ეოველგვარ მისაწვევ წერილებს: ქორწინებისას, ნათესისას, სამგლოვიარისას და სხვ. აგრეთვე კონტრატებისათვის საანგარიშო წიგნებს და წიგნაკებს, კვიტანციებს, იარღიკებს, სადარბაზო ბარათებს (ვაზ. კარტ.) და სხვ.

აგრეთვე გვაქვს დამზადებული ყველა სასწავლე ბლ. სათვის კლასის ეურნალები და ბილეთები.

საქმეებს ვასრულებთ სუფთად და თავის დროზე ძლიერ დაკლებულ ფასებში.

რაშიდაც შეუძლიანთ დარწმუნდნ თვით პატივცემულნი ზაკაზიკები.

ადრესი: ვვირიალ სტამბა „ურკმა“.

Адресъ: Типогр. „Трудъ“ Квирылы



გ ა ნ ც ხ ა ღ მ ბ ა .

თბილისის და ქუთაისის წიგნის მაღაზიებში და მოწამეთის მონასტერში იუიდება ანსიმანდრიტის ნესტორის მიერ შედგენილ - გამოცემული წიგნები სასულიერო შინაარსისა:

- 1) კაიაფას ვაჟი შვილი — 50 კ.
- 2) მესამე ოქრო — — — 5 კ.
- 3) გზა ცხოვრებისა — — 30 კ.
- 4) ძველ აღთქმის საღვთო ისტორია 50 კ.
- 5) ახალი აღთქმის საღვთო ისტორია 40 კ.
- 6) სიკვდილი მართლისა — — 10 კ.
- 7) ერთი ღამე აკალდამაში — 5 კ.
- 8) არა კაც კლა — — — 5 კ.
- 9) კარგი ყველგან კარგია — 10 კ.
- 10) ქრისტიანობა და დემოკრატია, ქრისტიანობა და სოციალიზმი 15 კ.
- 11) ცოლ-ქმრობა (საღვთო წერილიდან — — — — 5 კ.
- 12) მამა დავით გარეჯელის ცხოვრება და მოღვაწეობა — — 10 კ.

სამკითხველოებს და სასოფლო შკოლებს, როგორც სამრევლოს ისე საეროს, ნაღდ ფულზე ვინც გამოიწერს, ეველა წიგნებს დაუთმობ ნახევარ ფასად. ხოლო წიგნის მაღაზიებს, რომელიც ნაღდ ფულზე გამოიწერენ, დაუთმობ 30%, ადრესი: **Черезъ Кутаисъ въ Мцамети. Архимандриту Нестору.** ვინც ისურვებს ჩემგან ჰირდაზირ გამოიწერას, ვსთხოვ ადრესი გარკვევით მომწეროს.

„შინაური საქმეები“-ს რედაქციაში იუიდება:

კლიროვის უწიებები ახალი ფორმისა და ეველა უწიებები (**ВЪДОМОСТИ**) წლიური საბლადოჩინო ანგალიშებისათვის. ბლანკები „მობის“ გამოცემა და ფულიც მას ეკუთვნის. ფასი ბლანკებისა — რწვილი 5 კაპ. ვინც ორასზე მეტს დაიბარებს — 4 კაპ.

ხვედრი ფული უნდა გამოიგზავნოს შემდეგი ადრესით: **Кутаисъ, Правленіе релігіозно Просвѣтительнаго „братства“.**

Ольденбургская д. № 5.